

عظمت علمی قرآن در بیان بهترین راه «تشخیص هویت» انسان

در گردهمایی رؤسای جهاددانشگاهی کشور به میزبانی شهر مقدس قم، سعادت‌ی نصیب شد که از بیانات مرجع عالیقدر جهان تشیع آیت‌الله العظمی نوری همدانی (دامت برکاته) فیض ببریم.

در گردهمایی رؤسای جهاددانشگاهی کشور به میزبانی شهر مقدس قم، سعادت‌ی نصیب شد که از بیانات مرجع عالیقدر جهان تشیع آیت‌الله العظمی نوری همدانی (دامت برکاته) فیض ببریم. ایشان در ابتدای سخنان خویش اشاره ای به آیات نخستین سوره قیامت داشتند. به این بهانه، نکاتی درباره این سوره بیان می‌شود.

عظمت علمی قرآن در بیان بهترین راه «تشخیص هویت» انسانجلیل بیت مشعل، سرپرست سازمان قرآنی دانشگاهیان کشور جهاددانشگاهی و مدیرعامل ایکن‌ا که از دانش‌آموختگان دکتری قرآن و حدیث است، در یادداشتی با عنوان «عظمت علمی قرآن در بیان بهترین راه «تشخیص هویت» انسان» به بیان مطالبی مربوط به دیدار رؤسای جهاددانشگاهی کشور با آیت‌الله نوری همدانی پرداخته است، متن این یادداشت را با هم می‌خوانیم:

در گردهمایی رؤسای جهاددانشگاهی کشور به میزبانی شهر مقدس قم، سعادت‌ی نصیب شد که از بیانات مرجع عالیقدر جهان تشیع آیت‌الله العظمی نوری همدانی (دامت برکاته) فیض ببریم. ایشان در ابتدای سخنان خویش اشاره ای به آیات نخستین سوره قیامت داشتند. به این بهانه، نکاتی درباره این سوره بیان می‌شود:

۱. سوره قیامت جزو سوره‌های مکی و در ترتیب نزول، سی و یکمین سوره ای است که بر پیامبر اکرم(ص) نازل شده است. این سوره در چینش کنونی مُصَحَّف، هفتاد و پنجمین سوره است و در جزء ۲۹ قرآن جای دارد. سوره قیامت ۴۰ آیه، ۱۶۴ کلمه و ۶۷۶ حرف دارد. این سوره به لحاظ حجمی جزو سوره‌های مُقَصَّلَات (دارای آیات کوتاه) است.

۲. تاریخ نزول سوره قیامت ما بین هجرت مسلمین به حبشه و معراج پیامبر اکرم(ص) است و بعد از سوره قارعه نازل شده است.

عظمت علمی قرآن در بیان بهترین راه «تشخیص هویت» انسان

۳. این سوره را به این مناسبت «قیامت» یا رستاخیز می‌نامند که با سوگند خداوند به روز قیامت آغاز می‌شود. این تابلو نشان می‌دهد که در این سوره و آیات روشنگر آنچه مفاهیم و موضوعاتی طرح می‌شود. در این سوره پس از یاد و نام با عظمت خداوند، به رستاخیز سوگند یاد می‌شود، تا توجه انسان‌های کمال‌طلب و آینده‌نگر را بیشتر برانگیزد، آن‌گاه بحث‌های متنوعی به تابلو می‌رود که مهم‌ترین آنها عبارتند از:

الف: مسائل مربوط به اشراف الساعه (حوادث عجیب و بسیار هول‌انگیزی که در پایان این جهان و آغاز قیامت روی می‌دهد).

ب: مسائل مربوط به وضع حال نیکوکاران و بدکاران در آن روز.

پ: مسائل مربوط به لحظات پر اضطراب مرگ و انتقال از این جهان به جهان دیگر.

ت: بحث‌های مربوط به هدف آفرینش انسان و رابطه آن با مسئله معاد.

۴. ابی بن کعب از پیامبر اکرم(ص) روایت کرده که هر که سوره قیامت را قرائت کند من و جبرئیل برای او در روز قیامت گواهی می‌دهیم که او ایمان به روز قیامت داشته و در آن روز در حالی که چهره‌اش برافروختگی و زیبایی بر صورت‌های مردم دارد، می‌آید. ابوبصیر از حضرت امام صادق(ع) روایت کرده که فرمود: «هر که قرائت سوره لا اقسام را ادامه دهد و عمل نیز عمل کند خداوند آن را در روز قیامت با او در قبرش برانگیزد در بهترین و زیباترین صورت‌ها که او را بشارت داده و بخندد در روی او تا از صراط و میزان بگذرد (تفسیر مجمع البیان، ج ۲۶، ص ۹۱-۹۰).

در تفسیر برهان از حضرت صادق(ع) نقل شده که فرمود: «قرائت سوره قیامت خشوع آورده و جلب عفت و مصونیت می‌کند و هر که آن را قرائت کند از سلطانی نترسد و در شب و روز به اذن خدای متعال محفوظ می‌ماند وقتی آن را قرائت کند». (تفسیر المیزان، ج ۱۹، ص ۱۱۴).

۵. از آیات مشهور این سوره، آیه ۳ و ۴ است که از این دو آیه به عنوان معجزه علمی درباره اثر انگشت یاد می‌شود. این دو آیه اشاره می‌کنند که خداوند نه تنها قادر است استخوان‌های پوسیده را در قیامت بازسازی کند، بلکه تواناست سرانگشتان را دوباره بیافریند.

۶. تفاسیر شیعه و سنی در مورد شأن نزول این آیات چنین بیان می کنند که عدی بن ربیعہ ابن ابی سلمہ - البته طبق نقل برخی؛ علی بن ابی ربیعہ - یکی از مشرکان که در همسایگی پیامبر(ص) زندگی می کرد خدمت حضرت آمد و پرسید که روز قیامت چگونه است و کی خواهد بود؟ سپس افزود: اگر من آن روز را با چشم خودم هم بینم، همچنان تو را تصدیق نمی کنم و به تو ایمان نمی آورم! و ادامه داد که آیا ممکن است خدا این استخوان ها را جمع آوری کند؟ این باور کردنی نیست! این جا بود که آیات فوق نازل شد و به او پاسخ گفت و پیامبر(ص) درباره این مرد لجوج معاند (ص) فرمود: «اللهم اکفنی شر جاری السوء»؛ (تفسیر روض الجنان و روح الجنان فی تفسیرالقرآن ابوالفتح رازی، ج ۲۰؛ ۲۱۳، ص ۴۶). یعنی خدایا! شر این همسایه بد را از من دور کن.

۷. در پاسخ به این سؤال نیز مفسران جواب های متعددی بیان کرده اند:

الف. این تعبیر می تواند اشاره لطیفی به خصوصیات موجود در خطوط سرانگشت انسان ها باشد که امروزه می گویند کمتر انسانی در روی زمین پیدا می شود که خطوط سرانگشت او با دیگری یکسان باشد. به تعبیر دیگر؛ خطوط ظریف و پیچیده ای که در سرانگشتان هر انسانی نقش بسته است معرّف شخص او است. به همین دلیل در عصر ما «انگشت نگاری» به عنوان راهی برای شناسایی اشخاص و به ویژه مجرمان مطرح است (تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۲۷۸ و ۲۷۹؛ ndash)

ب. شاید برای این بوده است که به خلقت عجیب آن اشاره کند که صورت های مختلف، و خصوصیات ترکیبی و عددی را در خود جمع کرده و فواید بسیاری بر آن مترتب می شود؛ مثلاً به انحاء گوناگون بسته و باز می شود، می دهد و می ستاند و همچنین حرکات لطیف و اعمال دقیق دیگر توسط آن انجام می شود و با همان ها انسان از سایر حیوانات ممتاز می شود و نیز شکل های گوناگون و خطوطی در آن وجود دارد که به طور دائم اسرارش یکی پس از دیگری برای انسان کشف می شود. (المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲۰، ص ۱۰۴).

پ. انگشتان، کوچک ترین اعضای بدن هستند و نیز بدان جهت که آخرین اعضای خلق شده بدن هستند. (الفواتح الإلهیه و المفاتیح الغیبیه نخجوانی، ج ۲؛ ۲۱۳، ص ۴۶۵).

۸. به هر حال از نکاتی که این دو آیه، می تواند اشاره به آن باشد کشف مهمی است که در عصر ما نسبت به خطوط سر انگشتان شده است؛ زیرا این معنا مسلم شده که خطوط سر انگشتان هر کس معرّف شخصیت او است و از هر امضایی اطمینان بخش تر و دقیق تر است؛ امضایی که هیچ کس نمی تواند آن را جعل کند، در حالی که پیچیده ترین امضاها قابل جعل است. به همین دلیل در عصر ما مسئله انگشت نگاری به صورت علمی درآمده و در مراکز انتظامی دایره مخصوصی برای آن وجود دارد و از طریق آن بسیاری از مجرمان شناخته می شوند، کافی است که يك سارق، هنگامی که وارد اطاق یا منزلی می شود، دست خود را بر دستگیره در یا شیشه اطاق و یا قفل و صندوق و صندوق و بگذارد و اثر انگشت وی، روی آن بماند؛ یا اینکه در يك ماجرای قتل، سلاحی کشف شود که اثر انگشت کسی بر آن اسلحه باشد، فوراً از آن نمونه برداری کرده و با سوابقی از سارقان و مجرمان، یا افرادی که در آن حادثه مظنون به نظر می رسند تطبیق می دهند و مجرم را پیدا می کنند.

۹. بنابراین تفسیر آیه می گوید: نه تنها ما می توانیم استخوان های بزرگ و کوچک را جمع آوری کنیم؛ بلکه حتی توانایی داریم انگشتان و سر انگشتان هر کس را با تمام ویژگی هایش که از ظریف ترین خصوصیات بدن او است، تنظیم کنیم و به حال اول بازگردانیم.

۱۰. تناسب این معنا با مسئله قیامت که دادگاه بزرگ عدل الهی است و مجرمان و گنهکاران باید در آن تعقیب شوند، بسیار جالب است؛ چرا که در دنیا نیز از این مسئله، بیش از همه جا در دادگاه ها بهره گیری می شود و از آن برای تشخیص هویت افراد استفاده می شود.